

Høringsuttalelse vedrørende søknad om utvidelse av akvakulturtillatelse for laks og ørret på lokalitet 37217 Dale i Harstad kommune

Vi viser til søknaden fra Salaks As der det heter at:

«Søknad om utvidelse av MTB på lokalitet 37217. Dale Salaks søker med dette om utvidelse av maksimalt tillatt biomasse for lokalitet 372 17 Dale i Harstad kommune, fra 3600 tonn til 5500 tonn. Søknaden gjelder bare utvidelse av MTB og innebærer ingen endringer av lokalitetens areal. Som følge av angrep av alger i området har det vært massivt bortfall av biomasse. Som et forsøk på å sikre råstofftilgang til slakteriet og opprettholde annen aktivitet over tid har vi behov for snarlig utvidelse av MTB på lokalitet Dale for ikke å overstige lokalitetens biomasseavgrensning. På den måten kan vi skyve på slaktetidspunktet. I den forbindelse anmodes det om at fylkeskommunen prioriterer saksbehandlingen. Når det ikke er tale om endring av areal må tidligere interesseavveininger vedrørende arealbruken kunne legges til grunn. Planspørsmålet er allerede avklart ved første gangs klarering og Kystverket har gitt nødvendig tillatelse. Det bør derfor ikke være nødvendig etter laksetildelingsforskriften å innhente nytt vedtak fra Kystverket eller ny uttalelse fra kommunen. Vi ber derfor om at fylkeskommunen legger opp til en forenklet behandling.»¹

Naturvernforbundet Troms mener at den samlede påvirkningen fra oppdrettsnæringen i produksjonsområde 10 (Andøya til Senja) allerede er for stor til at en ytterligere økning i biomasse bør tillates. Naturmangfoldloven stiller krav til offentlig myndighetsutøvelse der naturmangfoldet blir påvirket av beslutningene som foretas. Det heter at «Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.»² Blant disse paragrafene finner vi blant annet prinsippet om at forvaltning skal være kunnskapsbasert og føre-var prinsippet. Gitt det solide kunnskapsgrunnlaget som allerede finnes om de negative konsekvensene for naturmangfoldet i område 10 fra oppdrettsvirksomhet, samt hensynet til den åpenbart økte risikoen for fremtidig kade på naturen i området som kan inntre ved å la næringen ekspandere ytterligere, anbefaler vi fylkeskommunen å avslå søknaden om økning av biomasse. I punktene nedenfor utdyper vi faktagrunnlaget og argumentene våre for denne anbefalingen.

- 1) Lakselus:** I havforskningsinstituttets forskningsrapport «Kunnskapsstatus lakselus 2020-Effekt av lakselus på vill laksefisk»³ fremkommer det at område 10 har et generelt problem med lakselus siden temperaturen i området er moderat gunstig for lakselus i den tiden smolten vandrer ut av elvene, og gunstig i perioden sjøørreten er på beitevandring. Dette problemet forsterkes videre av at det er lite brakkvannsareal i dette området som ellers ville ha beskyttet laksefisk mot lusa. Lakselus er også et *økende* problem siden det er godt begrunnet at det er et årsaksforhold mellom større utslipp av lakselus fra oppdrettene i årene 2017 og 2019 og målinger som viser at villfisk fikk økt lusepåslag i disse årene. Videre viser forskningen at de arealene som er mest utsatt for dette *nettopp* er på sørsiden av Senja

1

<http://einnsyn.harstad.kommune.no/Einnsyn/RegistryEntry/DocumentDetails/701048?SourceDatabase=EPHO RTE-I>

² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

³ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2020-23>

- 2) i føre var prinsippet (i naturmangfoldloven) og mattilsynets anbefalinger. Dette punktet fremstår særlig der Grytøya (og lokalitet Dale) ligger. Det er i noen perioder snakk om et lusepåslag som er så stort at fisk som oppholder seg der vil kunne bli smittet av et dødelig antall lus.⁴ Naturvernforbundet Troms mener at disse faktaene også må settes i sammenheng med at Salaks søker om økt biomasse, men ikke om en utvidelse av areal. Dette vil nødvendigvis måtte medføre en tettere konsentrasjon av laks på samme område (enten i samme merder eller at flere merder settes i sjøen på allerede tildelt område). Det er godt forskningsbelegg for at en økt konsentrasjon av fisk i et område kan medføre større oppblomstring av lakselus og derfor bidra ytterligere til det smittepresset som er beskrevet over.⁵ Av dette ser vi at biomasseøkning kan få alvorlige konsekvenser for naturmangfoldet selv om det ikke involverer en utvidelse av lokalitets-areal. Vi vet også av eksisterende forskning at sjøørret og sjørøye faktisk er *mer* sårbar for lusepåslag og skadevirkninger av dette enn det man ser hos villaksen.^{6,7} Det er derfor særlig viktig å hensynta disse artene ut fra føre-var prinsippet og prinsippet om kunnskapsbasert forvaltning (jfr. naturmangfoldloven).
- 3) **Laksesykdommer:** Ny forskning viser at ILA er en stor trussel mot vill laksefisk.⁸ I område 10 er det allerede restriksjoner på grunn av ILA og nye tilfeller er blitt oppdaget så sent som i år (2020).⁹ Ifølge forskning.no ser det også ut til å være en økning av sykdomstilfeller.¹⁰ Flere av disse i Troms. Området der Dale ligger er allerede i en overvåkningszone for ILA.¹¹ Tillatelse til kapasitetsøkning i dette området bør derfor i henhold til føre var prinsippet ikke tillates.
- 4) **Avstand til andre anlegg:** I dag bruker Mattilsynet en anbefalt minsteavstand på 2,5 kilometer mellom akvakulturanlegg med en maksimalt tillatt biomasse (MTB) på inntil 3600 tonn som retningsgivende for å unngå «uakseptabel risiko for spredning av smitte. For anlegg over 3600 tonn er den anbefalte minsteavstanden til andre akvakulturanlegg fem kilometer».¹² Nærmeste anlegg «Toppund vest» ligger ca. 2,8 kilometer fra «Dale», og det

⁴ Se figur 61 i den overnevnte kilden fra havforskningsinstituttet (se note 3 for kilden). I årene 2017 og 2019 kan man se at Dale lå i, eller nært, et rødt område (jfr. trafikklyssystemet). Dette er en alvorlig situasjon for villfisken og et klart argument mot å utvide produksjonen i dette området. I rapporten heter det om dette at «Røde områder indikerer at fisk som oppholder seg der sannsynligvis vil smittes med mer enn 6 lus (dødelig dose for en 20 g fisk)» Og at «Estimat fra den virtuelle smoltmodellen viser lite lus på den utvandrende postsmolten av laks 2012 - 2018, høyere 2017 og 2019 «(ibid.).

⁵ Se Uglem et al. (2019) <https://blogg.forskning.no/blogg-villaksbloggen-fisk/hvorfor-er-lakselus-fra-oppdrett-et-problem-for-vill-laksefisk/1359233> og for en mer omfattende rapport «Impacts of salmon lice emanating from salmon farms on wild Atlantic salmon and sea trout» <https://brage.nina.no/nina-xmlui/bitstream/handle/11250/2475746/1449.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁶ <https://academic.oup.com/conphys/article/7/1/coz072/5614453>

⁷ https://www.intrafish.no/kommentarer/dagens-regulering-av-lakseoppdrett-bryter-med-lover-knyttet-til-miljo-og-naturforvaltning/2-1-717466?fbclid=IwAR2gp8e5uPw_SGyvT2J62jN96VodlxYAfF99xn69UGBnMyDvmwltENeN7_0

⁸ <https://www.dn.no/havbruk/chile/are-nylund/ila/forsker-ikke-tvil-om-spredning-av-dodelig-virus-fra-oppdrettsfisk-til-villfisk/2-1-597279>

⁹ <https://www.vol.no/nyheter/2020/07/15/P%C3%A5vist-ILA-p%C3%A5-lokalitet-i-Troms-22303398.ece>

¹⁰ <https://forskning.no/fiskehelse-ntb/flere-tilfeller-av-laksesykdommen-ila/1715855>

¹¹ <https://www.vol.no/nyheter/2020/07/15/P%C3%A5vist-ILA-p%C3%A5-lokalitet-i-Troms-22303398.ece>

¹²

burde derfor ikke tillates kapasitetsøkning med begrunnelse aktuelt gitt den foreliggende situasjonen med lus og laksesykdom i området (som allerede beskrevet i punktene over).

- 5) **Algeoppblomstring:** Årsaken til algeoppblomstring i området er ennå ikke klarlagt. Selv om havforskningsinstituttet avviser at oppdrettene selv er årsaken til algeoppblomstringen, heter det at «forskerne likevel ikke kan utelukke at næringsalter fra oppdrettsanleggene er med på å forlenge algeoppblomstringen når den først er i gang».¹³ Det vedlegges søknaden fra Salaks AS en forundersøkelse fra SEA Eco, som er datert 27.06.2019. Der det hevdes at lokaliteten kan tåle en utvidet produksjon.¹⁴ Denne undersøkelsen er foretatt for over ett år siden. Kan vi stole på at det ikke har skjedd forandring på lokaliteten i løpet av så lang tid, spesielt med tanke på situasjonen med økende press fra lakselus, laksesykdom og fjorårets algeutbrudd?
- 6) **Bunntilstanden ved lokaliteten:** I C- undersøkelsen vedlagt søknaden framgår det av bunndyrundersøkelsen at tilstanden på stasjon C-1 er dårlig når det angår individtetthet, og at det er kun to typer individer som er registrert. Begge disse er kjent for å være særlig forurensningstolerante. En utvidelse av biomasse (antall fisk) på samme areal vil dermed høyst sannsynlig føre til ytterligere forverring av bunntilstanden ved lokaliteten og er i strid med føre-var prinsippet (jfr. naturmangfoldloven).
- 7) **Konflikt med kystfiske:** Det er en kjent konflikt mellom tradisjonelt kystfiske og oppdrett i åpne anlegg. Den voksende havbruksnæringen beslaglegger havområder som tradisjonelt har vært brukt til kystfiske.¹⁵ Økt kapasitet på arealer der det allerede er gitt konsesjon til oppdrett må sies å være en del av dette bildet; både med tanke på de økosystempåvirkningene som er adressert over, men også økt spredning av fôrspill til omliggende område som er avsatt til fiske er svært problematisk. Fiskere har flere steder i Troms fått leveringsnekt av fisk fanget nært oppdrettsanlegg da dette foringer kvaliteten på villfisk. Å tillate at en næring båndlegger og forurensrer et område slik at andre næringsinteresser fortreges er svært betenkelig.¹⁶ På toppen av dette kommer den negative påvirkningen fra bruk av lusemidler og medisinfôr. Vi mener at også villfisk og kvaliteten på denne må inngå i en vurdering i forhold til kapasitetsøkninger. Videre må lokale fiskere bli tatt med på råd og ikke minst hørt i saker som angår deres arbeidsplass og levebrød.
- 8) **Stor lokal motstand:** Naturvernforbundet Troms er kjent med at det er stor folkelig motstand mot utvidelse av virksomheten til åpne oppdrettsanlegg i Sør-Troms. Jfr. for eksempel Folkeaksjonen for fremtidsrettet havbruk i Sør-Troms.¹⁷

¹³ <https://forskning.no/fisk-ntb-oppdrett/havforskningsinstituttet--oppdrett-har-ikke-skylden-for-algeoppblomstring/1342573>

¹⁴

<http://einnsyn.harstad.kommune.no/Einnsyn/RegistryEntry/ShowDocument?registryEntryId=701048&documentId=959473&sourceDatabase=EPHORTE-I>

¹⁵ https://forskning.no/hav-og-fiske-havet-niku-norsk-institutt-for-kulturminneforskning/urfolk-i-norge-og-canada-opplever-et-konstant-press-fra-oppdrettere/1596651?fbclid=IwAR0_oJvgvngAlCBdmPRIYUiegn9T-4QgSvIYVAJyi7vQIAZjbL7Bhs80

¹⁶ http://str.no/media/1658/23_folkeaksjonen-for-fremtidsrettet-havbruk-i-soer-troms.pdf

¹⁷ http://str.no/media/1658/23_folkeaksjonen-for-fremtidsrettet-havbruk-i-soer-troms.pdf,
<https://www.facebook.com/groups/359770787978653/>,

- 9) **Tvil om at biomasseøkning er nødvendig:** Salaks hevder at denne biomasseøkningen er nødvendig for å opprettholde aktiviteten ved firmaets slakteri. Vi stiller oss noe undrende til et slikt argument, da dette ikke er eneste lokalitet for oppdrett som Salaks driver – det er også snakk om syv andre lokaliteter.¹⁸

På vegne av styret Naturvernforbundet Troms
Anne-Lise Mortensen
Fylkesleder
Tlf. 97089377
troms@naturvernforbundet.no

¹⁸ <https://www.salaks.no/salaks-as>